

Chrzypsko Wielkie_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	międzychodzki	
Gmina	Chrzypsko	
Miejscowość	Chrzypsko Wielkie	PMI_CH

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	10.08.2013	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	01:10:43	Forma i wielkość	Plik Audio/MP3 97,1 MB
Przeprowadzający	R.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PMI_CH_02	M	brak danych	Przewodniczący Rady Gminy w Chrzypsku Wielkim	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„To jest złożone ponieważ tereny te początek powstania chrzypiska jeśli chodzi o zamieszkanie przez ludność to datowanie jest dosyć dawne, prof. Kostrzewski w Śródcie w okresie międzywojennym natrafił na cmentarzysko z epoki brązu a dużo jest stanowisk gdzieś IX-X, była tu ludność prawdopodobnie pochodząca z Czech i nazwa prawdopodobnie była Chrzepty czyli wzniesienia. W czasie wojny, w okresie zaborów funkcjonowała nazwa Seber a później Krosseber.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	„Są Błota czyli tereny bagniste w stronę Charcic.”
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Pierwsza dotyczy jeziora, ludzie słyszeli dzwony wydobywające się z jeziora i powstała legenda, że kiedyś tam była wioska w której odbywały się targi zwierzęce i pewnego dnia starsza pani poszła coś tam kupić nikt jej nie chciał sprzedać więc rzuciła klątwę i tą wioskę zaląa woda.

		Następna dotyczy Białokosza tam płynie strumyk i jest drewniany mostek. Ludzie mówią że tam pojawia się jeździec bez głowy ponoć na tym mostku była potyczka rycerska i jeden drugiemu uciął głowę. Stąd pojawiający się jeździec.”
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	„Ja nie, już podejrzewam, że rzadko kto, kiedyś to było lanie wosku i były te różne wróżby, te układanie butów, który pierwszy dojdzie do drzwi ten pierwszy wyjdzie za mąż.”
2.	św. Marcina/11 listopada	„To rogałe i gęsina ale tu w rejonie Wielkopolski ona nigdy nie była popularna.”
3.	Adwent	Brak informacji.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	„Czasami Sołtys się przebiera i rozdaje podarki ale rzadko, kiedyś była tradycja, że Mikołaj wchodził do domu i przepytywał dzieci z pacierza.”
5.	Wigilia	„Słynne potrawy to makiełki czyli te kluski z makiem, niektórzy robią bułkę a tak ogólnie to nie odbiega nic za bardzo od tradycji, kiedyś to snopy zboża w każdym koncie były kładzione, zboże pod stół i siano kładziono, potem zanoszono to bydłu. Choinkę przeważnie ubierają dzieci, jak to się określało Pan domu przynosił choinkę a dzieci cały dzień ubierały. Prezenty przynosił Gwiazdor.”
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	„Pierwszy i drugi dzień świąt to zawsze z rodziną, kiedyś była taka zasada że pierwszy dzień świąt był spędzany w domu a drugi się wyjeżdżało na odwiedzin.”
7.	Sylwester/Nowy Rok	„No to świętujemy na zabawach, kiedyś funkcjonowała tradycja wystawiania bram ale w tej chwili już zanikła.”
8.	Trzech Króli	„Jeszcze niedawno funkcjonowało chodzenie przebranych młodych i starych i chodzili i kolędownali, przebrani za Kuronia, śmierć z gwiazdą betlejemską. Jeszcze funkcjonuje tradycja pisania poświęconą kredą pisania na framudze drzwi C+M+B”.
9.	kolędnicy	Brak informacji.
10.	MB Gromnicznej	„Jedynie tradycja jest taka że Gromnice poświęcone były wystawiane w okna podczas burzy, czy przy ostatnich momentach życia”.

11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„Są zabawy karnawałowe, w Charcicach jest bal przebierańców. Charakterystyczny Podkoziołek”.
12.	Topienie Marzanny	„Tradycja zanika w tej chwili to już nie jest topienie a palenie i to głównie szkoły”.
13.	Środa Popielcowa	„Przede wszystkim posypywanie głowy popiołem natomiast w obejściach przeważnie rolniczych posypywanie rogów budynków żeby zapobiec pożarom, dla psikusów robili kiedyś woreczki z popiołem przyczepiane szpilką to w formie psikusów”.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	„To przede wszystkim palmy, również jak świeca Gromniczna miała chronić przed pożarem, musiała przetrwać od jednej niedzieli palmowej do drugiej, i jak się zjadło tego kotka z palmy to mówiło się, że będzie się zdrowym”.
16.	Triduum Paschalne	„To mi się nic nie kojarzy, jedynie Boże rany”.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	„Kiedyś robiliśmy pisanki , nieraz i tydzień przed Świętami a w tej chwili ta tradycja zanikła, do święconki idę ja kiedyś dzieci chodziły, i te pokarmy były święcone pod wiejskimi figurami, zając przychodził ale teraz to jest tak, że położy się jakiś prezent i koniec, w domu dzielimy się Święconką, kiedyś to jeszcze chodziliśmy na Roraty.”
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„Też już zanika ale jeszcze dzieciaki trochę się leją.”
19.	Zielone Świątki	„To było takie tradycyjne święto rolnicze, kiedyś to przed domem musiały stać drzewka brzożowe a podwórko wysypane tatarakiem ale teraz to już się nie spotkałem.”
20.	Boże Ciało	„Na Boże Ciało jest procesja i od wieków to prosperuje.”
21.	św. Jana	„Już nie funkcjonuje praktycznie w ogóle, kiedyś były puszczane wianki, palone ogniska ale to jest święto pogańskie które ostro zwalczał kościół. Teraz robi jakąś zabawę Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej”.
22.	MB Zielnej	„Zbierało się rośliny przede wszystkim takie zielne i robiło się takie wianeczki np. macierzanka”.
23.	MB Siewnej	„To przede wszystkim święcenie zboża”.
24.	Dzień Wszystkich	„Jest obchodzone standardowo ale parę wieków wstecz to były

	Świątym/Dzień Zaduszny	przeważnie zanoszono pokarmy na groby zmarłych palono ogniska i jakiś czas przebywało się ze zmarłymi ale to też były obrzędy pogańskie więc kościół wprowadził swoje własne święto.”
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	„Z chrzciniami to tradycyjnie kieliszek, pieniądz, książeczka i dziecko wybiera co wybierze taką ma przyszłość, po okresie narodzenie dziecko nie mogło być wynoszone na dwór żeby ludzie nie rzucili uroku stąd się wzięło, że ludzie wieszali jakieś czerwone wstążeczki”.
2.	Ślub i wesele	„Pól teram, oczepiny”.
3.	Śmierć i pogrzeb	„Zapala się Gromnicę w tej chwili to nieboszczyk nie leży w domu ale we wcześniejszych czasach nieboszczyk leżał w domu do momentu pochówku i tam ludzie przychodzili się modlili, jeżeli zmarły miał oczy otwarte to kładziono ciężkie monety na oczy. Do trumny tradycyjnie Różaniec i Książeczkę do nabożeństwa”.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		„Gzik czyli ser biały ze szczypiorkiem ze śmietaną generalnie podawany z ziemniakami, czernina, drożdżowe pyzy”.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.

IV. Przejawy religijności tradycyjnej

1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	„Jest kapliczka ufundowana przez społeczeństwo, na drodze na Śródkę w 1925 roku została poświęcona, to jest postać Chrystusa, ta co jest teraz jest ufundowana przez pana Kucza ponieważ tamta została zniszczona przez uderzenie pioruna.”
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	„Figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem na lwie pochodząca z okresu ok. 1360 roku, znajdująca się w Kościele.”
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	„Kiedyś były dwa odpusty na św. Stanisława i Wojciecha”.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	„Teraz nie. To co teraz się dzieje to raczej z dożynkami nie ma nic wspólnego. Jest tylko jakaś tam impreza”.
2.	Dni gminy/wsi	„Dni wędzonej sielawy ale nie ma to nic wspólnego z jakąś tradycją.”
3.	Lokalne festyny	Brak informacji.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.